

през 1904 г.)³, театрални рецензии за представленията на Вазовата пиеса „Към пропаст“, Петко-Тодоровите „Зидари“ и Чеховата драма „Вуйчо Ваньо“ (под режисурата на Пенчо Славейков)⁴ на сцената на Народния театър, както и редица драматургически анализи и многобройни вътрешни рецензии в ролята му на артистичен секретар и драматург на Народния театър от 1908 до 1912 г. Изброените материали показват явното пристрастие на Яворов към съдбата на съвременната му българска драма и сцена и хвърлят допълнителна светлина върху естетическите му възгледи по разнородни проблеми – от театрално-сценичното битие на текста до размишления върху мощния медиен потенциал на сцената. Известно е категоричното му становище за чисто естетическата роля на театъра, отражение на модернисткото разбиране за изкуството като *самоцел*, която не бива да се смесва с всякакви други идеологически и прагматични цели: „Сцената не е трибуна, ни катедра, ни амвон“⁵.

Цялостната театралнокритическа продукция на Яворов в нейната разнопосочност и проблематичност отдавна е намерила място в изследванията върху театрална и литературна мисъл⁶. Съвременните метатекстове върху Яворовата театралнокритическа рефлексия правят видими както аксиологическите допирателни с естетическата линия на „Мисъл“, така и самостоятелната професионална подготовка на критика, изградил своята критическа компетентност въз основа на популярните за времето си естетико-художествени и теоретични текстове от Аристотел и Лесинг до по-съвременни, като: „Техника на драмата“ от Густав Фрайтаг (в руски превод) и Аверкиев „О драме“, както и чрез драмите на Ибсен, Шекспир, Хауптман и др.⁷ В този план не е учудващо, че Яворов повдига с професионална лекота редица въпроси от областта на рецепцията, поетиката и естетиката на драмата и спектакъла. Както се посочи в началото, той изолира синдрома „формалната критика“ с нейното повърхностно

³ Яворов, П. К. П. Ю. Тодоровата „Самодива“ – Демократически преглед, II, № 16, 8 юли 1904, с. 375–376. Цитати НЕ в текста са по: Яворов, П. К. *Събрани съчинения в пет тома*. Т. 4. С., 1979, с. 24–28.

⁴ Яворов, П. К. *Вуйчо Ваньо от А. Чехов*. – Демократически преглед, IV, № 4, апр. 1908, с. 447–455. Всичките цитати в текста от тази статия са по: Яворов, П. К. *Събрани съчинения в пет тома*. Т. 4. С., 1979, с. 107–119.

⁵ Яворов, П. К. *Две нови български пиеси*. – Цит. изд., с. 91.

⁶ Вж.: Найденова-Стоилова, Г. *Пътят към драмата*. С., 1962 с. 293–314; Тошева, Кр. *Театралът и драматургът Яворов*. – В: *История на българския театър*. Т. 3, С., 1997, с. 111–124; Кортенска, М. *Културната мисия на кръга „Мисъл“*. С., 2008.

⁷ Сам Яворов споделя пред М. Арнаудов кои автори и текстове са формирали познанията му в областта на драмата и театъра. (Вж.: Арнаудов, М. *Към психографията на П. К. Яворов*. С., 1916, с. 49.